# Pientuotannosta Yhteiskunnalliseen Tuotantoon

Nikolai Lenin

WORKERS SOCIALIST PUB. CO.,
DULUTH, MINN.

1921?

# Alkulause.

Materialistinen historian käsitys alkaa siitä väitteestä, että ihmiselämälle välttämättömien tuotteiden tuottaminen ja niiden jakaminen, muodostavat perustan koko yhteiskunnalliselle elämälle; että jokaisessa yhteiskunnassa mitä on ilmaantunut historiassa, se tapa millä yhteiskunnan rikkaudet ovat tulleet jaetuiksi ja minkälaisiin luokkiin yhteiskunta on ollut jaettuna, on riippunut siitä, mitä on tuotettu ja **mitenkä** tuottaminen on tapahtunut. Tältä näkökannalta katsottuna, todellisia syitä kaikkiin yhteiskunnallisiin mullistuksiin ja poliittisiin vallankumouksiin, ei voida löytää ihmisten aivoista, vaan niissä muutoksissa, mitä on tapahtunut tuotannossa ja jaossa. Syitä niihin on haettava jokaisen aikakauden aikana vallinneista taloudellisista olosuhteista. Venäjä ei voi olla poikkeus tässä asiassa sen paremmin kuin mikään muukaan maa. Tarkoituksena on tällä kirjasella osoittaa edelläolevan väitteen paikkansapitäväisyyden, niiden kokemusperäisten tietojen perusteella mitä Venäjän vallankumous on antanut.

Tämän kirjasen ensimäinen osa on "Leninin puhe luontaisverotuksesta", jonka hän piti Venäjän kommunistipuolueen 10:ssä kongressissa, Moskovassa, marraskuun 15:sta p. 1920 ja oli se julkaistuna "Soviet Russia"-julkaisussa, toukokuun 21 p. 1921.

Toinen osa, "Luontaisverotuksen merkitys", on artikkeli, jonka Lenin on kirjoittanut myöhemmin, ollen se julkaistuna "Soviet Russia"-julkaisussa heinäkuun numerossa.

# I.

# LENININ PUHE LUONTAISVEROTUKSESTA

Kysymys luontaisverotuksen asettamisesta viljan pakkoluovutuksen tilalle on ennen kaikkea poliittinen kysymys, koska tämän kysymyksen pääsisällys koskee juuri työläisten ja talonpoikain välistä suhdetta toisiinsa. Juuri se seikka, että tämä kysymys oli otettava esille, todistaa että meidän on alistettava työläisten ja talonpoikain välinen suhde, joiden sovinnollisista taikka vihamielisistä suhteista vallankumouksemme on riippuvainen, mahdollisimman täydellisen ja tarkoitustaan vastaavan tarkastelun ja korjauksen alaiseksi. Minun ei tarvitse suurestikaan kosketella niitä syitä jotka ovat tehneet sellaisten korjausten tekemisen välttämättömäksi. Te olette kaikki tietoisia niistä syistä, jotka ovat tehneet talonpoikain aseman vaikeaksi. Ennen kaikkea vallitsee sodan aiheuttama suuri ahdinkotila, hävitys ja epäonnistuneet sadot, josta on seurauksena se, että talonpojat ovat osoittautuneet kallistuvan porvaristoon, sensijaan että olisivat turvautuneet proletaareihin.

Suokaa minun lausua muutama sana tämän kysymyksen teoreettisesta merkityksestä. *Ei ole mitään epäilystäkään siitä seikasta, että yhteiskunnallinen vallankumous sellaisessa maassa, jossa äärettömän enemmistön kansasta muodostaa pienviljelijät ja tuottajat, voidaan toteuttaa ainoastaan järjestämällä erikoisia ylimenokausi-toimenpiteitä, jotka olisivat aivan tarpeettomia sellaisissa maissa, joissa on korkealle kehittynyt kapitalismi; niissä on vuosikymmenien ku-*

*luessa kehittynyt erikoinen palkkatyöväestö maanviljelyksessä. Ainoastaan sellainen luokka voi valmistaa maaperän yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja poliittisesti keskeytymättömälle ylimenolle sosialismiin. Olemme jo ennemmin lukeneet vihkosissa ja puheissa, samoin kuin sanomalehdistössämme painostaneet sitä, että tilanne Venäjällä ei ole sama, eli toisin sanoen, että Venäjällä teollisuus työläiset ovat vähemmistönä ja pien-viljelijät äärettömänä enemmistönä.* Yhteiskunnallinen vallankumous sellaisessa maassa voi onnistua ainoastaan kahdella ehdolla:

1.) *Yhden, taikka useamman, korkeammalle kehittyneen maan yhteiskunnallisen vallankumouksen täytyy tulla sen tueksi.* Kuten tiedätte, on tässä suhteessa viime aikoina saavutettu paljon vertaamalla menneisyyteen, mutta paljon on vielä keskeneräisenä.

2.) *Proletaarien (joilla on käsissään valtiovalta ja jotka tomivat diktatuurin käytäntöönpanijoina) ja kansan enemmistön välillä täytyy vallita yhteisymmärrys. Tämä yhteisymmärrys tulee olemaan laajakantoinen ja voi sisältää lukuisia toimenpiteitä ja ylimenokausi-tilanteita.* Tässä meidän täytyy mainita että meidän täytyy selventää propagandaamme ja opetustamme. Niitä ihmisiä, jotka ajattelevat että politiikalla tarkoitetaan ainoastaan pikkumaisia vehkeilyjä ja jotka ovat menneet niinkin pitkälle, että ovat tehneet petoksiakin, on raskaasti tuomittava keskuudessamme.

*Työväenluokkia ei saa pettää*

Kolmen vuoden kuluessa olemme aikaansaaneet paljon pohjajoukkojen poliittisen tietoisuuden kohottamisessa. *Pohjajoukot ovat kuitenkin oppineet kaikkein enimmän avoimessa taistelussa.* Maailmankatsomuksemme, kymmenen vuoden vallankumouksellisen kokemuksen ja oman vallankumouksemme antamien käytännöllisten opetusten perusteella täytyy meidän ottaa seikat huomioon sellaisinaan kun ne esiintyvät:*luokkien edut ovat erilaiset; pienviljelijällä on pyrkimyksiä jotka eroavat työläisen pyrkimyksistä.*

Me tiedämme, että yhteisymmärrys talonpoikaisväestön kanssa on ainoa, joka voi pelastaa yhteiskunnallisen vallankumouksen siksi, kunnes vallankumous on valmis puhkea-



maan muissa maissa. Meidän täytyy keskustella tästä kysymyksestä käytännöllisellä tavalla kaikissa kokouksissamme ja sanomalehdistössämme. Meidän täytyy tunnustaa avoimesti, että talonpoikaisväestö on tyytymätön niihin olosuhteisiin, jotka ovat vallinneet välillämme tähän asti; etteivät he halua tämänmuotoista suhdetta, vaan että siinä on tehtävä muutos. Näin on asianlaita. Talonpojat ovat selvästi ilmaisseet mielipiteensä tähän kysymykseen nähden. Mutta tämä tahto on myöskin työtätekevän väestön pohjajoukkojen enemmistön tahto. Meidän täytyy ottaa tämä seikka huomioon ja meidän pitäisi olla kylliksi johdonmukaisia politiikassamme, sanoaksemme: "Käsitelkäämme tämä asia!"

Meidän on sanottava: Jos te haluatte mennä taaksepäin; jos te haluatte uudelleen asettaa voimaan yksityisomistusoikeuden ja vapaan kaupan, niin tulee tämä ehdottomasti tarkoittamaan sitä, että joudutte maanomistajain ja kapitalistien vallan alaisiksi. Lukuisat historialliset esimerkit ja vallankumouksissa saadut opetukset todistavat tämän. Kenenkä hyvänsä, joka omaa edes alkuperäisimmätkin tiedot kommunismista ja taloustieteestä, täytyy myöntää näiden tosiseikkojen välttämättömyyden. Menkäämme yhdessä näiden seikkojen ylitse, onko talonpojille edullista vetäytyä niin etäälle proletaareista että luovuttaisivat kerran vielä vallan kapitalisteille ja maanomistajille, vai eikö se ole heille edullista tehdä niin?

Minun mielipiteeni on, että jos tarkastamme tätä kysymystä oikealla tavalla, niin tulemme siihen johtopäätökseen, että siitä etu-eroavaisuudesta huolimatta, joka vallitsee proletaarien ja pienviljelijäin välillä, lopputulos tulee olemaan meille edullinen. Niin vaikea kun asemamme onkin, niin kysymys keskiluokkalais- ja pienviljelijäin tyydyttämisestä täytyy ratkaista. Tänäpäivänä löytyy enemmän kuin koskaan ennen talonpoikia, jotka omistavat keskinkertaisen määrän omaisuutta. Etu-eroavaisuudet on korjattu; maa on suhteellisemmin jaettu; suurviljelijäin tilat ovat suurelta osalta tulleet jaetuiksi. Venäjällä tämä on toteutettu suuremmassa määrässä kuin Ukrainassa ja Siperiassa, mutta kokonaisuuteen nähden, osottavat tilastot, että vissi tasaamisprosessi on alkanut, s.t.s., että suurviljelijäin ja maat-

tomien talonpoikain välillä vallinnut jyrkkä etujen eroavaisuus on tullut tasoitetuksi.

*Taloudellisen pohjan muuttuminen*

Kykenemmekö saamaan nämä keskiloukkalais-talonpojat tyytyväisiksi taloudelliseen asemaansa? Jos joku kommunisteista uskoisi että taloudellinen pohja voitaisiin muuttaa kokonaisuudessaan kolmessa vuodessa, niin on hän haaveilija. Ei ole mikään rikos myöntää että keskuudessamme löytyy useita sellaisia haaveilijoita. Tosiasiassa ei tämä ole edes epäedullistakaan. Mitenkä olisimme kyenneet alkamaan toteuttamaan yhteiskunnallista vallankumousta meidänlaisessa maassa, jos ei meillä olisi ollut sellaisia haaveilijoita? Käytäntö on kuitenkin kaikesta huolimatta myöskin osoittanut, että näillä kokeiluilla sellaisinaan, on ollut myöskin epäedullinen vaikutus, kun henkilöt, vaikka olivatkin parhaassa tarkoituksessa, menivät maakyliin, tarkoituksella perustaa yhteisomistuksellista maanviljelystä, vaikka eivät omanneet minkäänlaista kokemusta yhteisomistuksellisten tilojen perustamisessa. Te tiedätte että näin on tapahtunut usein. Minä toistan, ettei tätä tarvitse ihmetellä, kun ottaa huomioon että pienviljelijäin maailmankatsomuksen muuttaminen kokonaisuudessaan vaatii sukupolvia. Tämä pienviljelijäin maailmankatsomus voidaan ratkaista ainoastaan aineellisin keinoin. Traktorien (voimakoneiden) ja muiden koneiden käytäntöönottaminen laajassa mittakaavassa maanviljelyksessä ja koko maan sahköttäminen aikaansaattaisi nopean muutoksen pienviljelijäin maailmankatsomuksessa. Kun minä puhun sukupolvista, niin muistakaa etteivät sukupolvet ehdottomasti tarkoita vuosisatoja. Te tiedätte varsin hyvin, että traktorien ja koneiden hankkiminen ja tällaisen jättiläismaan sähköttäminen, ovat kysymyksiä joka kysyvät vuosikymmeniä. Johdonmukaisesti katsoen, tällainen on tilanne.

Kysykäämme nyt, mitä olisi tehtävä? Meidän täytyy pyrkiä tyydyttämään talonpoikiemme vaatimuksia, jotka ovat tyytymättömiä ja oikeutetusti kylläkin, joita ei voida tyydyttää asioiden nykyisellä kannalla ollessaan. Meidän täytyy sanoa: tämä ei saa jatkua. Mitenkä voimme tyydyttää talonpojat, eli oikeammin, mitä me tarkoitamme talonpoikain tyydyttämisellä? Vaatimukset itseasiassa tulevat olemaan vastuksina. Me tunnemme nämä toivomukset ja vaatimukset. Kaikesta huolimatta, täytyy meidän alistaa ne tarkastelun alaisiksi ja koettaa yhdistää kaiken sen, mitä me tiedämme talonpoikain vaatimuksista niihin tietoihin mitä me omaamme taloudellisesta tilanteesta. Jos me syvennymme harkitsevasti tähän kysymykseen, niin meidän täytyy tulla heti siihen johtopäätökseen, että pien-viljelijät voidaan tyydyttää kahdella eri tavalla:

*Ensiksi: — myöntämällä vissi määrä vapautta tavarain vaihdossa, johon sisältyy vissi määrä vapautta pien-viljelijöille;*

*Toiseksi: — meidän täytyy saada tavaroita ja tuotteita; sillä mistä merkityksestä olisi vapaus tuotteiden vaihtoon, jos ei löydy tuotteita joita vaihdetaan? Mitä merkitsisi vapaus kaupan harjoittamiseen, jos ei kerran löydy mitään millä kauppaa tehtäisiin? Meidän täytyy ottaa nämä kaksi seikkaa tarkasti huomioon, sillä muuten koko asia tulee jäämään vaan paperille ja te tiedätte ettei luokkia voida tyydyttää paperille laadituilla dekreeteillä* (*asetuksilla*), *vaan aineellisesti.* Mitenkä me tulemme saamaan nämä tuotteet — siitä tulemme keskustelemaan myöhemmin. Ensiksi, keskustelkaamme siitä, mitä todellisuudessa tarkoitetaan vapaudella tuotteiden vaihtoon.

*Vapaus vaihtaa tuotteita tarkoittaa vapaata kauppaa; vapaa kauppa tarkoittaas takaisin menoa kapitalismiin.* Vapaus vaihtaa tuotteita — vapaa kauppa — tarkoittaa vaihtotoimenpidettä yksityisten pienviljelijäin välillä. Jokainen meistä, joka tuntee edes marxilaisuuden aakkosetkaan, ymmärtää että tästä tuotteiden vaihtamisesta — tästä vapaasta kaupasta tulee johtumaan se jakaannus, että tuotteiden tuottajista tulee pääoman ja työvoiman omistajia, toisin sanoen, meillä tulee olemaan uudenluontoista kapitalistista palkkaorjuutta, joka ei ole koskaan pudonnut taivaasta, vaan kehittyi aina, kaikissa maissa, maata viljelevien luokkien keskuudessa, joilla on ollut tuotteita käsissään. Teoreettisesti me tiedämme tämän varsin hyvin ja jokainen Venäjällä, joka on tutkinut elämää ja taloudellisia olosuhteita, ei voi tulla muuhun johtopäätökseen.

Kysymys on nyt siitä: Voiko kommunistipuolue tunnustaa vapaan kaupan ja mennä tähän tilanteeseen? Eikö tässä ole edessämme kaksi yhdistämätöntä vastakohtaa? Vastauksemme täytyy olla, että näiden kysymysten käytännöllinen vastaaminen on äärettömän vaikea tehtävä. Minä voin nähdä, ja minä olen huomannut keskusteluissani useamman toverin kanssa, että luontaisverotuksen asettaminen viljan pakkoluovutuksen tilalle, tulee keskittämään suuremman osan keskustelua oikeuteen vaihtaa tuotteita paikallisten tarpeiden rajojen sisäpuolella. Mitä tämä tarkoittaa; mitkä rajat tässä on vedettävä; mitenkä tulemme ymmärtämään tämän tilanteen? Jos joku ajattelee, että tässä kongressissa jo voidaan antaa vastaus tähän kysymykseen, niin hän on erehtynyt. Tämä kysymys ei tule vastatuksi ennenkuin sitä on käsitelty lainlaadinnassamme. Meidän tehtävämme tässä kongressissa on laatia tälle kysymykselle pää-ääriviivat. Meidän puolueemme on hallitseva puolue ja se päätös, minkä puoluekongressi hyväksyy, tulee olemaan sitova koko tasavaltaan nähden. Siksi meidän täytyy ottaa tämä kysymys käsiteltäväksemme periaatteellisena kysymyksenä ainoastaan.

Päätöksemme kysymyksenalaisesta periaatteesta joka sisältyy tähän on tiedotettava talonpojille, sillä kevät-tehtävät ovat juuri käsillä. Meidän täytyy kutsua avuksemme koko puoluekoneistomme, teoreettiset voimamme ja käytännölliset kokemuksemme, voidaksemme päättää mitä olisi tehtävä. Teoreettisesti puhuen, me voisimme vissiin pisteeseen asti uudelleen perustaa vapaan kaupan ja myöntää pienviljelijöille kapitalistisia oikeuksia, ilman että sillä hävittäisimme proletariaatin poliittisen vallan juuria. Onko tämä mahdollista? *Jos olisimme tilaisuudessa saamaan käsiimme edes pientä määrää tuotteita ja valtio ottaisi käsiinsä nämä tuotteet, niin proletariaatti, joka nyt pitää käsissään poliittista valtaa, tulisi saamaan poliittisen vallan lisäksi myöskin taloudellista valtaa.* Tuotteiden vaihtamisen alkamisella, tulisi olemaan virkistävä vaikutus pienviljelijöihin nähden, joiden toiminta on ollut melkein lamaannuksissa, johtuen sodasta ja mahdottomuudesta kehittää taloudellista elämäänsä normaalisesti. Yksityisiä pienviljelijöitä täytyy vilkastuttaa sellaisella tavalla, joka on heidän taloudellisen tilanteensa mukainen. Me emme voi selviytyä tästä vaikeudesta ilman, että emme palaa takaisin ja myönnä vapautta paikallisesti vaihtaa tuotteita. Jos valtio saa tästä vaihdosta vissin määrän tyydyttämään kaupunkien, tehtaiden ja teollisuuksien tarpeita, niin tämä tuotteiden vaihtaminen tulee auttamaan proletariaatin kansallisen ja poliittisen vallan vahvistamiseksi. Talonpoikaisväestö vaatii, että työläiset, jotka pitävät käsissään tehtaita ja teollisuuksia, osoittavat käytännössä olevansa valmiita alkamaan vaihtosuhteisiin heidän kanssaan. Toiselta puolelta katsottuna, suuressa maanviljelysmaassa, jonka kuljetusvälineet ovat huonossa kunnossa ja jonka eri osissa maanviljelys tapahtuu erilaisissa olosuhteissa, on ehdottomasti välttämätöntä, että maanviljelyksessä ja teollisuudessa, paikallisesti vallitsee vissi määrä vapautta tuotteiden vaihtoon.



Tällä alalla kaikki on ollut puutteellista tähän asti. Olisi suurin rikos kieltää tämä tosiseikka.

### *Suhteemme osuuskuntiin*

Mutta me olemme olleet rautaisen pakkolain alaisina. Sillä nykyhetkeen asti, edessämme ovat olleet sanomattoman vaikeat, sodan aiheuttamat olosuhteet, joten meidän on ollut mahdoton käyttää muita kun sotatoimenpiteitä, vieläpä maanviljelyksenkin alalla. On oikein ihmeellistä, että meidän sekavassa tilassa oleva maamme on kyennyt kestämään tämänlaisen sodan. Mutta tätä ihmettä ei ole aikaansaattanut mikään taivaasta tullut voima; se syntyi työläisten ja talonpoikain taloudellisten olosuhteiden pakoituksesta. Mutta samalla kertaa —— eikä tätä pidä unhoittaa propagannassa eikä agitatsioonissa — me menimme edemmäksi mitä oli välttämätöntä, niin teoreettiselta, kuin poliittiselta näkökannalta katsottuna.

Me voimme myöntää vapaan tuotteiden vaihdon paikallisesti, sellaisella tavalla, ettei se hävitä proletariaatin poliittista valtaa. Käytännöllinen kokemus tulee osoittamaan mitenkä tämä tulee tapahtumaan. Minun velvollisuuteni on ainoastaan osoittaa teoreettisesti, että se on *mahdollista*. Proletariaatti, pitäessään käsissään valtiovaltaa, jos se kontrolleeraa joitakin tuotteita, niin, panemalla nämä tuot-

teet liikkeelle, voi se täten jossakin määrässä tyydyttää keski- ja pienviljelijät. Heidän tarpeidensa tyydyttämisen täytyy tapahtua paikallisen tuotteiden vaihdon muodossa. Sallikaa minun lausua muutama sana tästä paikallisesta vaihdosta. Tässä minun täytyy ensiksi kosketella osuuskunta-kysymystä. On luonnollista, että tässä paikallisessa tuotteiden vaihdossa tulemme tarvitsemaan osuuskuntia. Ohjelmassamme juuri painostetaan, että osuuskunnat, jotka otimme haltuumme kapitalismilta ovat parhaita vaihtolaitoksia, joten ne on säilytettävä. Siis tähän asti ohjelmamme mukaisesti. Mutta olemmeko käyttäneet näitä osuuskuntia siinä määrässä mitä olisimme voineet tehdä? Ei! Ja tämä on tapahtunut osaksi omista erehdyksistämme ja sota on myös pakoittanut meitä tekemään toisin. Osuuskunnat sisälsivät aineksia joiden taloudellinen asema oli verrattain turvattu, joten he olivat poliittisesti myötätuntoisia menshevikeille ja sosialivallankumouksellisille. Mitä oli tehtävissä? Se on laki. (Naurua ylesön keskuudesta) Menshevikit ja sosiaalivallankumoukselliset toimivat joko tietoisesti taikka tietämättään kapitalismin uudelleenrakentamiseksi ja antavat apuaan judenitseille. Se on myöskin laki. Meidän täytyy taistella heitä vastaan äärimmäisyyteen saakka. Meidän täytyy puolustaa itseämme ja me olemme tehneet sen. Mutta voidaanko nykyään vallitsevaa tilannetta jatkaa. Ei, se on mahdotonta. Olisi ehdottomasti virheellistä että sitoisimme kätemme ja siksi minä esitän osuuskuntakysymykseen nähden seuraavan ponnen, joka on hyvin lyhyt. Minä luen sen:

*"Ottamalla huomioon, että Venäjän kommunistipuolueen yhdeksännen kongressin päätös, joka koskee suhdettamme osuuskuntiin, perustuu kokonaan viljan pakkoluovutukselle, jonka tilalle nyt asetetaan luontaisverotus, niin Venäjän kommunistipuolueen kymmenes kongressi päättää muuttaa tämän kyseenalaisen päätöksen. Kongressi valtuuttaa keskuskomitean järjestämään olosuhteet osuuskuntien rakenteen ja toiminnan kehittämiseksi ja parantamiseksi, Venäjän kommunistipuolueen ohjelman mukaisesti, ottamalla perustakseen luontaisverotuksen asettamisen viljan pakkoluovutuksen tilalle."*

Yhdeksännen kongressin päätös sitoo kätemme. Siinä



sanotaan että osuuskunnat on alistettava elintarvekomissariaatin alaiseksi. Elintarvekomissariaatti on erinomainen laitos kylläkin. Mutta se olisi mitä suurin poliittinen virhe, jos me pakolla alistaisimme osuuskunnat elintarvekomissariaatin alaiseksi, täten sitoen kätemme suhteidemme järjestämisessä pienviljelijäin kanssa. Meidän täytyy antaa juurivalitulle keskuskomitealle määräykset täydellistyttää uudet toimenpiteet ja alkaa korjaustoimenpiteisiin. Teoreettisesti puhuen, tulee tässä olemaan edessämme lukuisia ylimenokausiasteita ja on meidän käytettävä useita ylimenokausitoimenpiteitä. Yksi asia on meille selvä: yhdeksäs kongressi otaksui että kehityksemme tulee menemään suoraa eteenpäin. Mutta on käynyt niin, kuten vallankumousten historiassa on aina käynyt — kehitys on mennyt eteenpäin mutkikkaasti. Joten olisi poliittinen erehdys, jos me sitoisimme itsemme millään päätöksillä. Jos me nyt muutamme tätä päätöstä, niin voimme sanoa toimivamme ohjelmamme mukaisesti, kuten osuuskunnallisten järjestöjen välttämättömyys vaatii.

Muuttaessamme tätä päätöstä voimme sanoa että meidän täytyy hyväksyä luontaisverotus viljan pakkoluovutuksen tilalle, pohjaksi toimintamenettelyllemme. Milloinka kykenemme toteuttamaan tämän? Ei ennen elonkorjuuta, eli toisin sanoen, ei moneen kuukauteen. Tuleeko tämä muutos olemaan samanlainen kaikkialla? Ei millään muotoa. Käyttää samoja menettelytapoja keski-Venäjällä, Ukrainassa ja Siperiassa, niinkuin ne olisivat kaikki samaa aluetta, olisi mitä suurin virhe. Minä esitän että julkaisemme perusajatuksen tästä paikallisesta tuotteiden vaihdosta kongressin päätöksenä. Luulen että keskuskomitea tulee muutaman päivän sisällä julkaisemaan vetoomuksen, jossa tullaan paljon paremmin kuin minä teen täällä, painostamaan seuraavaa: *"Älkää kiirehtikö; älkää hävittäkö mitään; ja toimikaa siihen suuntaan, että voitte parhaalla tavalla tyydyttää keskiluokkalais-talonpojat siten, etteivät proletariaatin edut joudu siitä kärsimään.* Yrittäkää tehdä nämä molemmat ja tehkää käytännöllisiä johtopäätöksiä kokemuksistanne ja ilmoittakaa sitte meille mitä olette saaneet aikaan ja me tulemme muodostamaan erikoisen komissionin, taikka useita

komissioneja, joiden täytyy sitte antautua tutkimaan näitä käytännöllisiä kokemuksia.

*Miten ja mistä tuotteet saadaan.*

Nyt meiltä kysytään miten ja mistä tulemme saamaan tuotteita. Tämä tulee olemaan meille paljon helpompi nyt, koska taloudellinen asemamme, kansainvälisellä mittapuulla mitattuna, on suuresti parantunut. Mitenkä tulemme saamaan tuotteet — se on toinen kysymys. Mutta mahdollisuus saada tuotteita, on nyt käsillä. Ne taloudelliset suhteet, joissa olemme muiden valtioiden yläluokkalaisten kanssa, antavat meille, proletariaatin valtiolle, tilaisuuden myöntää talonpojille helpoitusta, vapaan tuotteiden vaihtamisen muodossa. Minä tiedän että tämä on aiheuttanut ivantekoa. Moskovassa löyyy suuri ryhmä virkavaltaisia intelligensian edustajia, jotka tekevät kaiken voitavansa, kasvattaakseen vissinlaisen "yleisen mielipiteen." Tämä ryhmä alkoi tekemään ivaa meistä: "Katsokaa mitä kommunismista on tullut. Se on kuin mies, joka kävelee kainalosauvoilla, jolle kääreet ovat tehneet kasvot tuntemattomiksi." Kommunismista heidän silmissään on tullut pilakuva. Olen usein kuullut tällaista ivaa ja pilaa. Sota saattoi Venäjän siihen kuntoon, että se todellakin muistutti miestä, jota on rääkätty siksi kunnes hän on puoli kuollut. Seitsemän vuotta he ovat iskeneet meitä, joten voimme nyt olla iloisia, että kykenemme liikkumaan ensinkään, edes kainalosauvoilla. Sellainen on tilanteemme. Ja jos joku sanoo, että voimme suoriutua tästä tilanteesta ilman kainalosauvojen apua, niin hän osoittaa täydellistä ymmärtämättömyyttä tilanteesta. Siksi, kunnes vallankumous on puhjennut muissa maissa, ei meidän pidä sääliä niitä satoja miljoonia ja miljaardeja, jotka rajattomat luonnonrikkautemme ja raaka-aineemme meille tarjoavat, voidakseen niillä palkita sen avun, jonka edistyneet kapitalistiset maat tarjoavat meille. Me tulemme lopuksi toipumaan tästä omaksi eduksemme. Jos kerran edistyneemmätkin maat kärsivät niistä haavoista, jotka he saivat neljän vuoden sodankäynnistä, niin mitä voidaan silloin sanoa meistä, jotka olemme käyneet sotaa seitsemän vuotta.

Takapajulla olevassa maassamme, me tarvitsemme taloudellista hengähdyshetkeä, seitsemän vuotisen sodan jäl-



keen. Toveri Lezhavan raportista näemme, että ulkomailta on ostettu satoja tuhansia puutia erilaisia ruokatarpeita, joita kuljetetaan mahdollisimman suurella nopeudella tänne Suomen, Liettuan ja Latvian kautta. Tänään (Marraskuun 15 p. 1920) olemme saaneet uutisen, että Lontoossa on allekirjoitettu sopimus 18,500,000 puudasta kivihiiltä, jonka olemme ostaneet polttoaineiksi Pietarin teollisuuksille. Jos tämä tulee auttamaan meitä tuotteiden valmistamisessa talonpojille, niin vaikka se olisi epäsäännöllistäkin, niin me tarvitsemme tilaisuuden hengähtää.

*Yksilöllinen tuotteiden vaihto.*

Minun täytyy lausua vielä muutama sana tuotteiden vaihtamisesta yksilöllisesti. Kun me puhumme tuotteiden vaihtamisesta, niin me tarkoitamme sillä tuotteiden vaihtamista yksilöllisesti. Toisin sanoen, apu suurviljelijöille. *Me emme saa salata itseltämme sitä tosiseikkaa, että luontaisverotuksen asettaminen viljan pakkoluovutuksen tilalle, sisältää vississä määrässä rikkaiden talonpoikien voimistuttamista.* Mutta tätä rikkaiden talonpoikien taipumusta ei pidä vastustaa käskykirjeillä eikä kielloilla, vaan kansallisilla toimenpiteillä ja kansallisella keskittämisellä. Jos maa saa koneita, niin se tulee siten voimistutetuksi ja kohotetuksi. Jos saamme riittävästi koneita ja sähkötys tulee toteutetuksi, niin se tulee tarkoittamaan suurviljelijöiden loppua. Mutta siksi kunnes tämä on mahdollista, olemme pakoitettuja antamaan pois vissin määrän tuotteita. Se, jolla on tuotteita jaettavana, se myöskin säilyttää vallan. Mitä Venäjän talonpoikain omaisuuksiin tulee, niin on niitä hiljakkoin yhdenvertaistutettu suuressa määrässä, ollen heidän omaisuutensa nykyään suuremmalta osalta keskikokoisia; eikä meidän tarvitse peljätä, että tuotteiden vaihto muodostuisi täydellisesti yksilölliseksi. Jokainen tulee olemaan tilaisuudessa antamaan valtiolle vissin korvauksen näistä tuotteista. Yksi voi antaa ylijäämän viljassa, toinen vihanneksissa ja kolmas työvoimassa. Tilanne on nyt seuraava: *"Meidän on joko taloudellisesti tyydytettäfä keskiluokkalaisia talonpoikia ja myönnettävä vissi määrä vapautta tavarain vaihtoon, taikka Venäjän proletariaatilla tulee olemaan mahdoton säilyttää valtaansa, ottamalla huomioon kansainvälisen*

*vallankumouksen hitauden.* Taloudellisesti olemme kykenemättömiä suorittamaan tätä tehtävää. Tämän kysymyksen täytyy olla meille selvän ja meidän täytyy puhua siitä pelkäämättä. Suunnitellussa lainlaadinnassa on useita muitakin ristiriitaisuuksia. Näinollen täytyy viimeisten sanojen kuulua seuraavasti: *Pääpiirteissään hyväksyy kongressi puolueen keskuskomitean tekemän ehdotuksen, asettaa luontaisverotuksen viljan pakkoluovutuksen tilalle ja valtuuttaa puolueen keskuskomitea poistamaan ristiriitaisuudet mahdollisimman lyhyessä ajassa.* Meillä ei ole vielä ollut tilaisuutta poistaa näitä ristiriitaisuuksia. Meillä ei ole vielä ollut riittävästi aikaa näiden ykstyskohtien varalle. Yleisvenäläinen keskustoimeenpaneva komitea ja kansankomissariaatin neuvosto tulee laatimaan yksityiskohtaisen suunnitelman luontaisverotuksen käytäntöönpanoa varten, kuin myöskin tarpeellisen julistuksen. Jos te hyväksytte tämän ehdotuksen tänään, niin voimme viipymättä esittää sen yleisvenäläiselle keskustoimeenpanevalle komitealle, joka tulee sitte kansankomissariaatin neuvoston ja korkeimman kansallisen talousneuvoston ja kansallisen puolustusneuvoston kanssa yhdessä tekemään tästä lain ja — joka on vielä tärkeämpi — antamaan käytännölliset määräykset.

*Miksi tämä muutos oli välttämätön.*

Miksi meille oli välttämätöntä asettaa luontaisverotus viljan pakkoluovutuksen tilalle? Viljan pakkoluovutus muodosti eriskummallisen monopolin, joka vaati talonpojilta kaiken ylijäämän viljassa ja ruokatarpeissa. Mutta emme voineet muuta tehdä, sillä olimme äärimmäisessä ahdinkotilassa. Sosialistiselta näkökannalta katsottuna kansallinen monopoli on kaikkein paras menettelytapa. Mutta talonpoikaismaassa, jossa kontrolleerataan vissi määrä teollisuutta ja vissit määrät tuotteita, verotussysteemi ja vapaa tuotteiden vaihto ovat sopivia ylimenokausitoimenpiteiksi. Tämä vapaa tuotteiden vaihtaminen tulee olemaan kannustimena ja vilkastuttajana talonpojille. Talonpojat alkavat ehdottomasti, omaksi edukseen, kohottamaan maatilojensa tuottavaisuutta, sillä nyt ei heiltä tulla vaatimaan kaikkea ylijäämää ruokatarpeista, vaan ainoastaan se määrä mitä luontaisverotus määrää, niin suuressa määrässä etukäteen kuin



on mahdollista. Meidän täytyy rakentaa ylös kansallinen taloudellinen elämämme, pitämällä silmällä keskiluokkalaisviljelijöiden taloudellista asemaa, joiden maailmankatsomusta emme ole kyenneet muuttamaan näiden kolmen vuoden kuluessa. Sitä määrää ruokatarpeita mikä oli määrä kasvattaa viljan pakkoluovutuksen mukaan, lisättiin viime vuonna. Sen viljamäärän mitä pitää tuottaa luontaisverotuksen mukaan täytyy olla paljon pienempi.

Jos sattuisi katovuosi, niin emme voi ottaa mistään ylijäämästä, sillä ei ole mitään mistä ottaisi, jos emme haluaisi kieltää talonpojilta viimeistä palaa mitä hänellä on syötävänään. Jos sattuisi katovuosi, niin olisimme kaikki pakotettuja kärsimään vähän nälkää ja valtio tulisi pelastetuksi. Muussa tapauksessa valtio menisi pirstaleiksi. Jos sattuu hyvä viljavuosi niin ylijäämämme tulee nousemaan puoleen miljoonaan puutaan; siinä on riittävästi käyttöä varten ja saattaa meitä muodostamaan jonkunlaisen ylijäämänkin. Pääkysymys on virkistyttää talonpoikaa. Siksi ehdotamme tämän päätöksen hyväksymistä. On aina vaikeaa löytää ylimenokaudelle sopivia toimenpiteitä. Vaikkakaan emme ole kyenneet menemään eteenpäin tasaväkisesti ja suorassa rivissä, niin siitä huolimatta emme saa olla pikkumaisia, vaan täytyy meidän yksinkertaisesti koota voimamme. Talonpoika, jolla on edes hituistakaan luokkatietoisuutta, ei voi olla ymmärtämättä, että hallituksena edustamme työväenluokkia, niitä työväenluokkia, joiden kanssa raatava talonpoika voi päästä yhteisymmärrykseen (ja talonpojat muodostavat yhdeksän-kymmenettä osaa kansastamme). Luokkatietoinen talonpoika ymmärtää varsin hyvin, että jokainen käänne pahempaan päin, tarkoittaa takaisin menoa vanhaan tsaarilaiseen hallitukseen. Kronstadtin tapahtumat ovat selvästi osoittaneet tämän. Kronstadtin kansa ei halua valkokaartilaisia, eivätkä he halua meitä ja muita he eivät voi saada. Kronstadtin kapinalliset ovat asettaneet itsensä siihen tilanteeseen, joka on parhainta lajia agitatsioonia meidän hyväksemme, ja kaiken muun muotoisia hallituksia vastaan.

*Hyväksyttäviä suhteita talonpoikain kanssa.*

Nyt meillä on tilaisuus saada aikaan sopimus talonpoikain kanssa, ja tämän sopimuksen täytyy olla mahdollisimman johdonmukaisen ja tarkoitustaan vastaavan. Me ymmärrämme elintarvekomissariaatin koneiston ja tiedämme sen olevan hyvin tarkoitustaan vastaavan laitoksen, joten se on säilytettävä. Mutta meidän täytyy alistaa tämä koneisto olosuhteiden asettamien vaatimusten mukaisesti. Koko tämä suuremmoinen elintarvekomissariaatti tulee olemaan merkityksetön, jos emme kykene saamaan aikaan tyydyttäviä suhteita talonpoikain kanssa. Jos poliittinen tilanne vaatii ratkaisevan muutoksen tekemistä, mukautumista ja järkevien ylimenokausitoimenpiteiden käytäntöönottamista, niin täytyy johtajien suhtautua tilanteen mukaisesti. Hyvin muodostetun koneiston täytyy kyetä toimimaan minkälaisissa olosuhteissa tahansa. Jos rakenteesta muodostuu ainoastaan kivettymä, niin se tulee menettämään suhtautumiskykynsä. Juuri tämän seikan vuoksi, meidän täytyy käyttää kaikki voimamme, voidaksemme täydellisesti alistaa tämä laitos olosuhteiden mukaiseksi. Tällä tarkoitetaan: Eri luokkien välisten suhteiden järjestämistä, jotka suhteet tulevat määräämään tasavallan kohtalon. Meidän täytyy aina pitää silmällä suurta kokonaisuutta; juuri tänä iltana täytyy meidän kyetä julistamaan langattomalla sähkölennättimellä koko maailmalle, että hallitsevan puolueen kongressi on asettanut luontaisverotuksen viljan pakkoluovutuksen tilalle, antaen täten pienviljelijöille suuremmat toimintamahdollisuudet ja tilaisuuden laajentaa viljeltyä alaa. Jos kongressi ottaa tämän askeleen, niin tulee se parantamaan talonpoikaisväestön ja proletariaatin välisiä suhteita ja vahvistamaan luottamusta, joten voidaan heidän välilleen luoda pysyväinen suhde. (Myrskyisiä suosionosoituksia.)

## II.
## Maanviljelysverotuksen merkitys.

Maanviljelysverotus kysymys kiinnittää tällä hetkellä sangen suurta huomiota ja keskustellaan siitä paljon. Tämä on aivan luonnollista, sillä onhan se nykyisten olosuhteiden vallitessa tärkein kysymys.



Näinollen on vieläkin hyödyllisempi pyrkiä lähestymään tätä kysymystä, ei "jokapäiväiseltä näkökannalta katsottuna", vaan sen periaatteelliselta puolelta. Toisin sanoen, tarkastaa sitä taustaa, jolle pyrimme laatimaan tämänpäiväiselle elämälle sopivan, täsmällisen ja käytännöllisen toimintaohjelman.

Suorittaessani tätä yritystä, otan luvan lainata kohtia *"Aikamme tehtävät," "Penikkatauti"* ja *"Pikkuporvarillisuus" nimisistä vihkosistani.*

Polemiikki on nyt tarpeetonta, joten jätän sen pois ja kosketteleen ainoastaan sitä, mikä koskee "valtiokapitalismia" ja nykyisen ylimenokauden taloudellisten kysymysten pääkohtia, ollessamme siirtymässä kapitalismista sosialismiin.

Kirjoitin seuraavasti:

*Nykyinen taloudellinen tilanne Venäjällä.*

(V. 1918 kirj. vihkosesta.)

. . . "Neuvosto-tasavallassamme nykyään vallitsevissa oloissa, valtiokapitalismi tulisi olemaan edistysaskel. Olettakaamme, että valtiokapitalismi kykenisi perustamaan itsensä tänne, tulevien kuuden kuukauden kuluessa, niin olisi se mainiota ja varma takaus siitä, että vuoden kuluessa meillä vallitsisi sosialismi ja olisi se voittamaton."

Voin kuvitella sitä ylevää mielipahaa, jolla jotkut tulevat ivaamaan näitä sanoja. Mitä! Ylimeno *kapitalismiinko* edistysaskel sosialistisessa neuvostotasavallassa? . . . Eikö tämä ole sosialismin pettämistä?

Tämä on juuri se kohta, joka on käsiteltävä yksityiskohtaisesti.

Ensiksi, on tarkastettava *ylimenokauden* luonne kapitalis*mista sosialismiin, joka oikeuttaa meitä ja joka antaa meille* perustan, kutsuessamme itseämme sosialistiseksi neuvostotasavallaksi. Toiseksi, on paljastettava niiden erehdys, jotka eivät käsitä, että *pääasiallisin* sosialismin vihollinen keskuudessamme, on pienporvarilliset taloudelliset olosuhteet ja pikkuporvarillinen maailmankatsomus, joka on leviämässä maassa.

Kolmanneksi, on ymmärrettävä *neuvostollisen* ja porvarillisen valtiomuodon erilaisuus.

Tarkastakaamme näitä kolmea kohtaa.

Minun luullakseni ei löydy yhtään, joka, tarkastettuaan

Venäjän taloudellisia asioita, kieltäisi niiden ylimenokauden muotoista luonnetta. Minun käsittääkseni ei pitäisi löytymän yhtään kommunistia, joka kieltäisi, että nimitys "sosialistinen neuvosto tasavalta" tarkoittaa ainoastaan ylimenon toteuttamista sosialismiin neuvosto-voimalla, eikä millään tavalla tarkoita sitä, että nykyinen taloudellinen järjestelmä olisi sosialismia. Mitä tarkoitetaan sanalla — ylimenokausi? Tarkoitetaanko sillä sitä, että nykyisessä taloudellisessa järjestelmässämme löytyy aineksia, jotka ovat "osaksi kapitalistisia ja osaksi sosialistisia?" Jokainen huomaa, että näin on asianlaita, mutta jokainen, joka tämän huomaa, ei ota huomioon niitä lukuisia erilaisia aineksia, joita löytyy Venäjän yhteiskuntataloudellisessa elämässä. Tässä juuri on kysymyksen pulmallisuus.

Luetelkaamme nämä ainekset:

"1. *Patriarkallinen järjestelmä, jossa talonpoika tuottaa tilallaan ainoastaan omiksi tarpeikseen, on nomaadinen, eli puolinomaadinen laadultaan.*

"2. *Pientuotantojärjestelmä, jossa ammattimiehet, taikka pikkukauppiaat valmistavat itse tuotteensa.*

"3. *Kapitalistista tuotantoa, jossa yksityiset kapitalistit rahastavat teollisuudet.*

"4. *Valtiokapitalismia ja*

"5. *Sosialismia.*"

Venäjä on niin laaja ja olosuhteet niin vaihtelevat, että kaikkia näitä yhteikunta-taloudellisia aineksia on siinä löydettävissä. Tämä seikka juuri tekee tilanteen niin monimutkaiseksi.

Kysymys on nyt siitä, millä aineksella on ylivalta. On selvä asia, ettei pikkuporvarillisessa ympäristössä voi vallita muut kuin pikkuporvarilliset käsitteet. Enemmistö ja vieläpä valtava enemmistö, on pientuotteiden valmistajia. *Keinottelijat*, keinotellen pääasiallisesti *viljalla*, särkevät *ulkopuolisimman kuoremme — valtiokapitalismin, jonka* muodostaa vilja-monopoli, tehdastuotteiden kontrolli, kauppiaiden ja porvarien osuuskunnat, ensin yhdestä, sitte useammasta kohdasta.

Pääasiallinen kamppailu kehittyy juuri tällä alalla. Kenenkä välillä tämä kamppailu tapahtuu? Tapahtuuko se neljänteen ja viidenteen luokkaan kuuluvien ainesten välillä, siinä järjestyksessä, kun olen ne edellä numeroinut? Varmastikaan ei. Tämä kamppailu ei ole valtiokapitalismin ja sosialismin välinen kamppailu, vaan on se pienporvariston, ja yksityiskapitalismin kamppailu, valtiokapitalismia ja sosialismia vastaan. Pien-porvaristo vastustaa kaikenmuotoista valtion kontrollia ja asioihin sekaantumista, oli se sitte valtiokapitalismia taikka valtiososialismia. Tämä on ehdottomasti kieltämättömissä oleva tosiseikka, jonka ymmärtämättömyys on alkusyynä lukuisiin taloudellisiin erehdyksiin.



Ne, jotka eivät tätä huomaa, paljastavt siten olevansa pikkuporvarillisen enakkoluulon vallassa.

Valtiokapitalismi on vertaamattomasti korkeammalla asteella oleva *taloudellinen* järjestelmä, kun mitä meidän nykyinen järjestelmämme on. Siinä yksi kohta. Toiseksi neuvostohallituksella ei ole mitään pelättävää siinä, sillä neuvosto-valtio on valtio, joka takaa voimaa työläisille ja köyhille.

### *Valtiokapitalismi Saksassa*

Selittääkseni tämä kysymys täydellisesti, minä esitän oloperäisen esimerkin valtiokapitalismista. Jokainen tietää tämän esimerkin: Saksa. Siellä "viimeisintä kuosia" oleva, uudenaikainen, jättiläismäinen, kapitalistinen tuotantotekniikka ja järjestelmällinen järjestömuoto on alistettuna *porvarillis-junkkeri-imperialismin* alaiseksi. Asettakaa militaristisen porvarillis-imperialistisen junkkerivaltion tilalle, toista yhteiskunnallista laatua oleva valtio, joka sisältää toisenlaiset luokat — neuvoston, eli proletaarisen valtion, niin saatte käsityksen siitä, mikä muodostaa sosialismin.

Ilman viimeisimmille tieteellisille tutkimuksille perustuvaa kapitalistista suurtuotantoa; ilman järjestelmällistä valtiokoneistoa, joka alistaa miljoonat ihmiset noudattamaan samanlaista tuotanto- ja jakojärjestelmää, — on sosialismi mahdottomuus. Me marxilaiset olemme aina sanoneet tämän ja tuskin kannattaa tuhlata kahta sekuntia sellaisten ainesten kuin anarkistien ja sosiaalivallankumouksellisten kanssa, jotka eivät sitä ymmärrä.

Tämän lisäksi on sosialismi mahdottomuus, jos ei proletariaatilla ole valtiovaltaa. Tämä myös on mitä alkeellisin

kysymys. Historian (josta ei muut kuin ensiluokkaiset menshevikiläis-idiootit odottaneet tasaista, rauhallista, yksinkertaista ja helppoa menoa sosialismiin) kulku on ollut niin eriskummallinen, että se vuonna 1918 synnytti kaksi, erillään olevaa, sosialistisen liikkeen puoliskoa, kuten kaksi kananpoikaa, saman kansainvälisen imperialismin kuoren sisälle.

Vuonna 1918 ei voinut ajatella muuta kun että Saksa oli taloudellisesti, teollisesti ja yhteiskunnallisesti — ja Venäjä poliittisesti kypsä sosialismille.

Voittoisa proletaarinen vallankumous Saksassa, murskaisi viipymättä ja tavattoman helposti koko imperialismin kuoren (joka on, ikävä kyllä, parhainta lajia terästä, joten "kananpoika", oli se sitte minkälainen tahansa, ei voi sitä särkeä), päättyen varmuudella ja vaikeuksetta, taikka hyvin vähillä vaikeuksilla, yleismaailmallisen sosialismin voittoon — ottamalla huomioon, ettei sanaa "vaikea" käytetä tässä sen suppeassa merkityksessä, vaan yleismaailmallis-historiallisessa tarkoituksessa.

*Saksan vallankumous*

Jos Saksan vallankumous viipyy, niin tehtävämme on selvä, se tahtoo sanoa, että: meidän täytyy oppia saksalaisilta tuntemaan valtiokapitalismin luonne ja ponnistaa kaikin voimin, päästäksemme siihen. Ei pidä säästää minkäänlaisia diktatuuritoimenpiteitä, barbariasteella olevaa Venäjää kohotettaessa, mutta barbarimaisuutta vastustettaessa, ei ole tarpeellista aina käyttää ainoastn barbarimaisia toimenpiteitä.

Tällä hetkellä pikkuporvarillis-kapitalismi on hallitsevana Venäjällä, josta tulemme kulkemaan valtiokapitalismiin ja sosialismiin, *niiden väliasteiden kautta, joita kutsutaan kansalliseksi ylihoidoksi ja kontrollisiksi* tuotannossa ja jaossa. Ne jotka eivät huomaa tätä, tekevät anteeksiantamattoman erehdyksen. Joko he eivät sitte näe tosiseikkoja sellaisina kun ne todella ovat, eivät uskalla katsoa niitä suoraa silmiin, taikka käsittelevät "kapitalismin ja sosialismin välistä ristiriitaisuutta pintapuolisesti, tutkimatta niiden asteiden perusmuotoja ja syitä, joiden lävitse olemme juuri tällä hetkellä kulkemassa.



Me olemme sellaisessa tilanteessa, että Venäjän on mahdoton mennä taloudellisessa kehityksessään eteenpäin ilman ettei se kulje läpi kansallisen ylihoito- ja kontrolliasteen, joka sisältyy niin valtiokapitalismiin kuin sosialismiinkin, joten on suoranaista teoreettista tyhmyyttä puhua "kehityksestä valtiokapitalismia kohti" ja siten pelotella itseämme ja muita. Jokainen, joka näin tekee, sallii ajatuksensa tulla johdetuksi pois todelliselta kehityksen ladulta. Sellainen tarkoittaa käytännössä samaa kuin *takaisin-menoa* yksityiseen pien-kapitalismiin.

Todistaakseni lukijalle, ettei se ole ensi kertaa kun minä tässä annan valtiokapitalismille "korkean" tunnustuksen, vaan että tein sen jo ennen kuin bolshevikit olivat vielä ottaneet valtaakaan, lainaan syyskuulla vuonna 1917 kirjoittamastani vihkosesta "Uhkaava romahdus ja mitenkä voittaa se" seuraavat kohdat:

"Koettakaa asettaa junkkeri-kapitalistisen hallituksen tilalle vallankumouksellinen kansanlvaltainen hallitus, nimittäin sellainen, joka vallankumouksellisella tavalla hävittää kaikki erikoisoikeudet, älkääkä epäröikö käyttää vallankumouksellisia toimenpiteitä toteuttaaksemme täydellisintä laatua olevaa kansanvaltaa. Niin silloin tulette huomaamaan, että todellisen vallankumouksellisen hallituksen alaisena oleva valtiokapitalistinen monopoli todella on askel sosialismia kohti.

..."Sillä sosialismi ei ole muuta kuin seuraava askel eteenpäin valtiokapitalistisesta monopolista.

"Valtiokapitalistinen monopoli on paras maaperän muokkaaja sosialismille, ollen niinkuin 'eteinen' sille; se on yksi askel historian tikapuussa. Tämän ja seuraavan askeleen välillä, jota kutsutaan sosialismiksi, ei ole mitään väliasteita." (Siv. 27 ja 38).

Lukija huomaa että tämä on kirjoitettu Kerenskin aikana ja että *en* puhu tässä proletariaatin diktatuurista, *enkä* sosialistisesta valtiosta — vaan "vallankumouksellisesta kansanvallasta." Eikö näinollen ole kaikille selvä asia, että mitä *korkeammalle* me nousemme tällä poliittisella askeleella, sitä *lähemmäksi* pääsemme sosialistista neuvostotasavaltaa ja proletariaatin diktatuuria, joten on

*sitä vähemmän* syytä peljätä "valtiososialismia?" Pitäisi hän olla selvä asia, että *materialistiselta,* taloudelliselta ja teolliselta kannalta katsottuna, emme ole vielä päässeet tähän sosialismin "eteiseen," eikä sosialismiin voida päästä muuta tietä kun tämän "eteisen" kautta.

### *Maanviljelysverotus ja vapaa kauppa*

Edellä lainaamani, vuoden 1918 väitteet ovat erheellisiä, sikäli kun on kysymyksessä aika. Ajanjaksot ovat osoittautuneet paljon pitemmiksi, mitä silloin oletettiin niiden olevan. Tätä ei sovi ihmetellä, mutta taloudellisen elämämme perusainekset ovat pysyneet samanlaisina mitä ne olivat silloin. Talonpoikais-"köyhälistöstä" (proletaareista ja puoli-proletaareista) on suurelta osalta muodostunut keskiluokkalais-talonpoikia. Tästä on ollut seurauksena, että lisääntynyt yksityisomistus ja lisääntyneet pikkuporvarilliset liikkeet ja vuosien 1919—1920 aikana raivonneen sisällissodan lisäämä rappiotila ovat hidastuttaneet maan tuotannollista uudelleenrakentamistyötä. Tähän on vielä lisättävä vuoden 1920 huono sato, joka aiheutti rehun puutetta, josta oli seurauksena karjan kuolevaisuus, josta oli seurauksena liikenteemme ja teollisuuksien uudelleenrakentamistyön hidastuminen, sillä pääasiallisen polttoaineemme, — puiden kuljetus tapahtui talonpoikain hevosilla. Tästä oli seurauksena, että keväällä 1921 olosuhteet olivat sillä kannalla, että oli ehdottomasti välttämätöntä ottaa käytäntöön erikoistoimenpiteitä talonpoikaisväestön aseman parantamiseksi ja heidän tuottavaisuutensa kohottamiseksi.

Miksi parantaa talonpoikain asemaa, eikä työläisten? Siksi, että työläisten asemaa parannettaessa tarvitaan polttoaineita ja leipää. Kansallisessa teollisuudessamme tänäpäivänä tapahtuva "takavarikoiminen" johtuu suurelta osalta juuri tästä, sillä tuottavaisuutta ei voida kohottaa, eikä vilja- ja polttoainevarastoa lisätä muuten kuin parantamalla talonpoikaisväestön asemaa ja kohottamalla sen tuottavaisuutta. Näinollen on välttämätöntä alkaa talonpoikaisväestöstä. Joka ei ymmärrä tätä, taikka joka olettaa että tämä on jonkunlaista suosiollisuuden osoittamista talonpoikaisväestöä kohtaan ja proletariaatin diktatuurista "luopumista" taikka jotakin sentapaista, on yksinkertaisesti jättänyt tutkimatta tätä kysymystä, antautuen korulauseniekkailuihin.



Ensimäinen tehtävämme on: ryhtyä viipymättä vakaviin toimenpiteisiin talonpoikaisväestön tuottavaisuuden kohottamiseksi. Toteuttaaksemme tämä, täytyy meidän tehdä huomattavia muutoksia ravintojärjestelmässämme, muuten se on mahdotonta. Maanviljelysverotuksen asettaminen viljan pakkoluovutuksen tilalle ja vapaan kaupan käyntiin asettaminen ainakin poikallisesti, jota talonpojat voisivat harjoittaa ylijäämällään, on yksi sellainen muutos.

Mitä oikeastaan tarkoitetaan maanviljelysverotuksen asettamisella viljan pakkoluovutuksen tilalle?

Maanviljelysverotus on tavallaan yksi askel eteenpäin "militaristisesta kommunismista" (jonka äärimäinen puute ja sodan aiheuttama rappiotila aikaan saattoi), jonka tarkoituksena on toteuttaa mallikelpoinen sosialistinen tuotteiden jakojärjestelmä. Militaristinen kommunismi omituisuuksineen, joita maassa hallitsevana aineistona oleva pienviljelijäväestö luo, taas puolestaan on yksi ylimenokauden muotoja sosialismista kommunismiin. "Militaristisen kommunismin" ominaisuuksia oli se, että me suoranaisesti otimme talonpoikaisväestöltä tuotteiden ylijäämän ja toisinaan vielä siitäkin, mitä he olisivat välttämättömästi tarvinneet omaa toimeentuloaan varten, ylläpitääksemme työläisiä ja armeijaa. Useassa tapauksessa otimme nämä tuotteet velaksi, käyttämällä paperirahaa. Tämä oli ainoa keino millä kykenimme voittamaan maaparoonit ja kapitalistit, rappiotilassa olevassa pienviljelijämaassamme.

Voittomme (siitä avustuksesta huolimatta mitä riistäjämme saivat mitä voimakkaimmilta valtioilta), senlisäksi että se todistaa kuinka ihmeteltävää urhoollisuutta työläiset ja talonpojat kykenivät osoittamaan vapautensa puolesta, todistaa se jotain muutakin. Se todistaa minkälaisia porvariston lakeijoita menshevikit, sosialivallankumoukselliset ja kautskilaiset olivat, *syyttäessään* meitä tämän "militaristisen kommunismin" johdosta. Tästä meille olisi ainakin annettava tunnustus.

## *"Militaristinen kommunismi"*

Ei ole yhtään pienemmästä merkityksestä, että tiedämme missä määrässä me hyödyimme "militaristisen kommunismin" käytäntöönottamisesta. Sota ja yleinen rappiotila tekivät "militaristisen kommunismin" välttämättömäksi. Se ei toteuttanut, eikä kyennyt toteuttamaan proletariaatin pyrkimyksiä. Se oli väliaikainen toimenpide. Oikea proletaarinen menettelytapa, toteuttaessaan diktatuuriaan pienviljelijämaassa on se, että se vaihtaa tehdastuotteitaan talonpoikain viljaan. Ainoastaan sellainen menettely tyydyttää proletariaatin tarpeet, voimistuttaa kommunismin perustaa ja johtaa lopulliseen voittoon.

Maanviljelysverotus on askel siihen suuntaan. Maamme on edelleen rappiotilassa; olemme edelleen sodan uuvuttamina (joka raivosi eilen ja joka voi kapitalistien ahneuden takia puhjeta uudelleen huomenna), emmekä kykene antamaan talonpoikaisväestölle tehdastuotteita vastineeksi *kaikesta* siitä viljamäärästä mitä me tarvitsemme. Ollessamme tietoisia tästä, asetamme käytäntöön maanviljelysverotuksen, s. t. s., otamme veron muodossa sen määrän mitä välttämättömästi tarvitsemme työläisten varustamiseksi, lopusta annamme teollisuustuotteita vastineeksi.

Tämän yhteydessä on myöskin pidettävä mielessä, että köyhyytemme ja rappiotilamme on niin suuri, että emme kykene *heti* perustamaan suurtuotannollista valtiososialistista tehdastuotantoa. Siksi on välttämätöntä, että suurissa teollisuuskeskuksissamme on suuret vilja- ja polttoainevarastot, samoin kuin on välttämätöntä asettaa uloskuluneiden koneiden tilalle uudet. Kokemus osoittaa, ettei tätä kyetä tekemään yht'äkkiä, sillä tiedämme, että imperialistisen sodan aiheuttaman tuhon vuoksi, kaikkein rikkaimmissa ja kehittyneimmissäkin maissa tämä kestää pitkän aikaa. Näinollen on välttämätöntä avustaa *pienteollisuuden* ylösrakentamista, jossa ei tarvita suuria hallituksen raaka-ainevarastoja, kuten viljaa ja polttoaineita ja tarjoaa se viipymätöntä apua maanviljelykselle ja kohottaa sen tuottavaisuutta.

Mikä on lopputulos tästä? Pääasiallisuudessa (vaikka vaan paikallisetkin) on siitä seurauksena vapaa kauppa,



pikkuporvariston toipuminen ja kapitalismi. Tätä ei voida kieltää ja sulkea silmänsä siltä, on naurettavaa.

Meiltä kysytään: *Onko se välttämätöntä; onko se oikeutettua; eikö se ole vaarallista?*

Näitä kysymyksiä tekevät monet ja useassa tapauksessa ne vaan paljastavat (kohteliaasti sanottuna) kysyjäin yksinkertaisuutta.

Kehoitan teitä muistamaan millä tavalla minä toukokuussa 1918 selitin yhteiskuntataloudellisessa elämässämme olevien luokkien luonteet.

On mahdotonta kieltää näiden viiden yhteiskunnallisen aineksen olemassaolo, aina patriarkalliseen ja puoli-primitiivisella asteella oleviin saakka. On mitä selvin asia, että pienviljelijämaassa, puolipatriarkallisista ja pikkuporvarillisista aineksista muodostuu hallitseva aines. Pienteollisuuden kehittäminen ja tavarainvaihto tarkoittaa pikkuporvarillis-kapitalistista teollisuutta. Tämä on taloustieteelliseltä näkökannalta katsottuna kieltämätön tosiseikka, jonka jokapäiväiset kokemukset todistavat kenelle tahansa.

Minkälaisiin toimenpiteisiin olisi sosialistisen proletariaatin ryhdyttävä tällaisten taloudellisten olosuhteiden vallitessa? Suositeltavin ja "oikein" menettely olisi se, että pienviljelijöille annettaisiin yhteiskunnallistutetuissa tehtaissa tuotetut tuotteet *kokonaisuudessaan,* joita he kipeästi tarvitsevat, vastineeksi raaka-aineista ja viljasta. Me olemme jo alkaneet tekemään näin, mutta emme kykene vielä läheskään antamaan sitä määrää mitä pitäisi, emmekä kykene tekemään sitä vielä pitkään aikaan, ei ainakaan ennen kun olemme saaneet maan sähkötetyksi.

Mitä sitte voidaan tehdä? Me voisimme koettaa kieltää ja ehkäistä täydellisesti yksityisen ei-valtiollisen tavaravaihdon eli kaupan ja kapitalismin, joka on välttämätöntä miljoonien harjoittaessa pientuotantoa. Sellainen menettely olisi typerää ja turmiollista sille puolueelle, joka pyrkisi sellaista toteuttamaan. Se oli typerää siksi, että se on taloudellinen mahdottomuus. Se oli turmiollista siksi, että se puolue, joka pyrkisi sitä toteuttamaan tulisi ehdottomasti kukistumaan. On turhaa peitellä sitä syntiä, että jotkut kommunistit ovat tehneet itsensä syypäiksi "ajatuksissa, sanoissa ja töissä" tällaiseen. Koetamme korjata

tämän erehdyksen. Meidän täytyy ehdottomasti korjata se, sillä jos emme tee sitä, niin tulemme kärsimään siitä raskaasti.

Taikka (ja tämä on ainoa *mahdollinen* ja järkevin menettely) voimme antaa sen kehittyä rauhassa ja pyrkiä johdattamaan se *valtio*-kapitalismin ladulle. Tämä on taloudellisesti mahdollista, sillä valtiokapitalismi ilmenee yhdessä taikka toisessa muodossa, suuremmmassa taikka pienemmässä määrässä, missä vapaata kauppaa harjoittavia aineksia ja yleensä kapitalismia on olemassa.

### *Kapitalistisen kehityksen muodostuminen*

Onko valtiokapitalismin ja neuvostovaltion eli proletariaatin diktatuurin yhteenliittäminen ja yhtaikainen olemassaolo mahdollista?

Niin teoreettiselta kuin käytännölliseltäkin näkökannalta katsottuna, lepää koko tämän kysymyksen ratkaiseminen siinä, että osataan valita sopivat toimenpiteet, joilla johtaa estämättömissä (jossakin määrässä ja joksikin aikaa) olevaa kapitalismin kehitystä valtiokapitalismin ladulle, kuin myöskin osata valita keinot, millä läheisessä tulevaisuudessa muuttaa valtiokapitalismi sosialismiksi.

Kyetäksemme ratkaisemaan tämä kysymys, on välttämätöntä että omaamme mahdollisimman selvän käsityksen siitä minkälainen neuvostojärjestelmän ja neuvostollisen valtion puitteissa oleva valtiokapitalismi on.

Yksi yksinkertaisimpia esimerkkejä siitä, miten neuvostohallitus ohjaa kapitalismia valtiokapitalismin latua myöten ja mitenkä se "istuttaa" valtiokapitalismin, on: antamalla myönnytyksiä. Melkein jokainen myöntää nyt jo, että myönnytysten antaminen on välttämätöntä, vaikkakaan kaikki eivät kykene vielä arvioimaan niiden merkitystä. Mitä ovat nämä myönnytykset neuvostojärjestelmässä, yhteiskuntataloudelliselta näkökannalta katsottuna ja minkä verran niillä on keskinäistä yhtenäisyyttä. Myönnytys on sopimus, sulku, eli sitomus, jonka neuvostollinen, eli proletaarinen valtio tekee valtiokapitalismin kanssa, pientä yksityisomistusta (patriarkallista ja pikkuporvarillista) vastaan. Myönnytyksen saaja on kapitalisti. Hän harjoittaa kapitalistista liikettä, saadakseen voittoja. Kapitalisti tekee



sopimuksen proletaarisen hallituksen kanssa, saadakseen lisää voittoja, taikka saadakseen sellaisia raaka-aineita joita ei hän kykenisi muuten saamaan, tai joiden saanti olisi hyvin vaikea. Neuvostohallitus hyötyy siitä siten, että tuotannolliset voimat tulevat kehitetyiksi ja tuotteiden määrä lisääntyy viipymättä, taikka ainakin hyvin lyhyen ajan kuluessa. Meillä on satoja tuotantolaitoksia: kaivoksia, metsiä y. m., joita emme kykene kehittämään, sillä meillä ei ole riittävästi koneita, ravintoaineita, eikä liikennevälineitä. Näiden seikkojen vuoksi jälellejäävä osakin tulee ainoastaan huonosti kehitettyä. Ollessamme kykenemättömiä tarkoitustaan vastaavalla tavalla kehittämään suurteollisuuttamme, on siitä seurauksena pienen yksityisomistuksen voimistuminen ja siitä johtuvine seurauksineen: laitakaupunkilaisviljelyksen ja (myöhemmin) koko maanviljelyksen rappeutuminen; luoton väheneminen neuvostohallitukseen; pienkeinottelu (joka on kaikkein turmiollisinta laatua) ja yleinen keinottelu. "Istuttaessaan" valtiokapitalismia myönnytysten muodossa, neuvostohallitus lujittaa suurtuotantoa, pientuotantoa vastaan; asettamalla edistyneen, takapajulla olevan tilalle; asettamalla koneteollisuuden, käsiteollisuuden tilalle; lisäten hallussaan olevan suurteollisuuden tuottavaisuutta, voimistuttaen valtion ylijohtoa tuotannollisissa kysymyksissä — vastapainoksi pikkuporvarilliselle epäjärjestykselle. Rajoitettu ja varovainen myönnytyksien tekeminen, tulee nopeasti kohottamaan valtion teollisuutta ja siten työläisten ja talonpoikain asemaa — luonnollisesti tekemällä uhrauksia, luovuttamalla kapitalisteille kymmeniä miljoonia puutia arvokkaimpia tuotteitaan. Kysymys siitä, missä määrässä ja minkälaisissa olosuhteissa myönnytykset ovat meille edullisia, eikä vahingollisia — riippuu voimasuhteista ja taistelusta, sillä myönnytyksetkin ovat tavallaan taistelua, eli toisin sanoen jatkoa luokkataistelulle toisenlaisessa muodossa, eikä missään tapauksessa luokkarauhan asettamista luokkataistelun tilalle. Käytäntö tulee osoittamaan minkälaisia keinoja tässä taistelussa tullaan käyttämään. Neuvostojärjestelmän puitteissa oleva valtiokapitalismi, muunmuotoisiin valtiokapitalismeihin verrattuna, on mitä yksinkertaisin, suorin ja selväpiirteisin. Tässä meillä on suoranainen, kirjoitettu sopimus kehitty-

neimpäin ja edistyneimpäin länsieuropalaisten maiden kanssa. Olemme täysin tietoisia saavutuksistamme ja menetyksistämme, oikeuksistamme ja velvollisuuksistamme. Tiedämme täsmällisesti ajan, jolloin olemme myönnytykst tehneet ja tiedämme millä ehdoilla voimme ostaa myönnytykset takaisin, ajan mennessä umpeen, jos sellainen takaisin-otto pykälä sopimukseen sisältyy. Maksamme vissin "korvauksen" maailman kapitalismille, toisin sanoen, me ikäänkuin "ostamme ulos" vissinlaiset ainekset*), jolloin neuvostohallitus voimistuu ja teollisuutemme edistyy. Mitä myönnytyksiin sisältyviin vaikeuksiin tulee, niin ovat ne siinä, että osaa punnita ja harkita asiat, myönnytyssopimusta tehdessä ja pitää silmällä sopimuksen täytäntöönpanoa. Epäilemättä siinä tulee olemaan lukuisia vaikeuksia ja todennäköisesti tullaan ensialussa tekemään erehdyksiä, mutta nämä vaikeudet ovat pienmerkityksellisiä verrattuina muihin, yhteiskunnallisen vallankumouksen kehitysmuotoihin, kuten esim., valtiokapitalismin käytäntöönasettaminen.

Maanviljelysverotusta käytäntöönasettaessa, on kaikkein tärkeintä, että koko puolue ja neuvostohallituksen toimitsijat ymmärtävät sen "myönnytys"-pohjalta, s. t. s., samanlaisena myönnytyksenä, eli valtiokapitalistisena toimenpiteenä, jota käytetään jälelläolevan kapitalismin — paikallisen vapaan kaupan suhteen.

Ottakaamme esimerkiksi osuuskunnat. Ei se ollut syyttä, että maanviljelysverotus johti heti osuuskuntia koskevien lakien muuttamiseen ja jossakin määrässä heidän "vapauksiensa" ja oikeuksiensa laajentamiseen. Osuustoiminnallinen liike on myös yhtä lajia valtiokapitalismia, vaikkakin sekavampi, joten se aikaansaattaa monenlaisia käytännöllisiä vaikeuksia hallituksellemme. Pientuotteiden valmistajain osuustoiminta (puhumme näistä ja työläisten osuuskunnista, jotka ovat hallitsevia ja tyypillisiä pienviljelijämaassa) tulee ehdottomasti kehittämään pienporvarillis-kapitalistisia suhteita sillä ne edistävät heidän toimintaansa,

*) Arvattavasti Lenin tällä "ulosostamisella" tarkoittaa sitä, että tekemällä myönnytyksiä suurkapitalismille, maan teollisuus nousee jaloilleen, jolloin tehdastuotanto tekee käsituotannon mahdottomaksi, sillä käsiteollisuus ei voi kilpailla koneteollisuuden kanssa — siis pienteollisuutta harjottavan luokan "ulosostamista". — Suom. huomautus



ollen suurimmaksi eduksi kapitalisteille. Asiat eivät voi olla muulla tavalla, pientuottajien ollessa hallitsevina, kun kerran löytyy mahdollisuuksia vaihtaa tuotteita, joka on välttämätöntä. Nykyisten olosuhteiden vallitessa, vapauden ja oikeuden myöntäminen osuustoiminnalliselle liikkeelle tarkoittaa vapauden ja oikeuden myöntämistä kapitalismille. Sulkea silmänsä tältä silmäänpistävältä tosiseikalta on typerästi ja väärin tehty.

*Osuustoiminnallinen kapitalismi*

Mutta yksityiskapitalismiin verrattuna, on neuvostohallituksen alaisena oleva "osuustoimintakapitalismi" yhtälajia valtiokapitalismia, ja näin ollen vississä määrässä käytännöllinen ja hyödyllinen meille. Maanviljelysverotus oikeuttaa niiden tuotteiden myyntiin, joita ei kanneta verotuksessa, mutta meidän täytyy kaikin voimimme pyrkiä johdattamaan tätä kapitalismin kehittymää (sillä vapaa kauppa on kapitalismin kehittämistä) — osuustoimintakapitalismin ladulle. Siinä suhteessa osuustoimintakapitalismilla on yhtäläisyyttä, että ne kumpikin edellyttävät helppoa hallintoa, silmälläpitoa ja tekevät sopimustenteon helpoksi valtion (tässä tapauksessa neuvostollisen valtion) ja kapitalistien välillä. Kaupankäynnissä osuustoiminnallinen liike on edullisempi yksityistä kaupankäyntiä, ei ainoastaan edellämainittujen seikkojen vuoksi, vaan myöskin siksi, että se edistää miljoonien järjestämistä. Ylimenokauden näkökannalta katsottuna valtiokapitalismista sosialismiin, on se suuremmoinen edistysaskel.

Verratkaamme myönnytyksiä ja osuustoimintaa toisiinsa, valtiokapitalistiselta näkökannalta katsottuna. Myönnytykset perustuvat suurtuotannolliselle koneteollisuudelle, jota vastoin osuustoiminta perustuu pien- ja vieläpä patriarkalliselle tuotannolle; myönnytys tehdään ainoastaan yhdelle ainoalle kapitalistille, taikka yhdelle ainoalle firmalle, syndikaatille, liikeyhtymälle eli trustille. Osuuskuntayhdistykseen voi sisältyä tuhansia, vieläpä miljooniakin pienomistajia. Myönnytys sallii ja edellyttää määritellyn sopimuksen tekoa, jota ei voida tehdä osuustoimintayhdistyksen kanssa. On helpompi kumota osuuskuntayhdistyksiä koskeva laki kuin rikkoa myönnytyssopimus, sillä myönnytyssopimuksen

rikkominen merkitsee viipymätöntä taloudellisten suhteiden taikka "yhteyden" katkeamista kapitalistien kanssa, jotavastoin osuuskuntayhdistyksiä koskevien lakien, taikka minkä hyvänsä kumoaminen, ei aiheuta neuvostohallituksen ja pienkapitalistien välisen "yhteyden" katkeamista, eikä vaikuta yleiseen taloudelliseen elämään. Myönnytyksen saajaa on helppo pitää silmällä, mutta osuuskuntien jäseniä on vaikea pitää silmällä. Ylimeno myönnytyskaudesta sosialismiin tarkoittaa ylimenoa yhdestä suurtuotantomuodosta toiseen. Ylimeno pientuottajien osuustoiminnasta sosialismiin, on ylimeno pientuotannosta suurtuotantoon, nimittäin kiinteämpään tuotantomuotoon. Se edellytys viimemainitusta kuitenkin on, että jos se onnistuu, niin kykenee se hävittämään paljon syvällisemmät ja pitemmälle tähtäävät juuret,*) jotka ovat vallitsevina alkuperäisellä asteella olevissa olosuhteissa, vastustaen kaikkein uppiniskaisemmin kaikenmuotoisia "sekaantumisia." Jos me taas onnistumme myönnytyksien suhteen, niin tarjoavat ne meille joitakin käytännöllisiä esimerkkejä — verrattuna vallitseviin — suurtuotannosta, jotka vetävät vertoja uudenaikaiseen suurkapitalismiin; muutaman kymmenen vuoden kuluessa ne lankeavat kokonaisuudessaan käsiimme, jotavastoin osuustoiminnallinen, onnistuessaan kohottaa pienteollisuutta, joten on epämääräistä määritellä kuinka nopeaan se edistäisi ylimenoa suurtuotantoon, sillä se perustuu vapaaehtoiselle yhteenliittymiselle.

### *Ylimeno sosialismiin*

Käsitelkäämme nyt valtiokapitalismin kolmatta muotoa. Ollessaan liikemies, antaa valtio kapitalistin ostaa pienteollisuustuotteita ja myydä valtion tuotteita vissistä palkkiosta. Sitte tulee neljäs muoto: Valtio vuokraa kapitalistille tehtaan taikka teollisuuden, metsä- taikka maa-alueen, jolloin tämä vuokrasopimus on enemmän myönnytyssopimuksen kaltainen. Kysymys on nyt vaan siitä, voimmeko tunnustaa tämänmuotoista kapitalismia? Voidaksemme vastata tähän, täytyy meidän ottaa huomioon kaikkien olemassaolevien ainesten yhteiskunta-taloudelinen merkitys, joista

*) Yksilöllisen maailmankatsomuksen juuret! — Suomentajan huomautus.



toukokuun 5 p. v. 1918 kirjoittamassani artikkelissa mainitsin. "Me", proletariaatin etuvartiosto, kuljemme suoraan sosialismiin, mutta tämä etuvartiosto on ainoastaan pieni osa proletariaatista, joka (proletariaatti) taas puolestaan on ainoastaan pieni osa koko maan väestöstä. Jotta "me" kykenisimme menestyksellisesti ratkaisemaan kysymyksen välittömästä ylimenosta sosialismiin, täytyy meidän ymmärtää minkälaisia *tilapäisiä* keinoja meidän on otettava käytäntöön, ylimenoa varten *alkuperäisellä asteella* olevista olosuhteista sosialismiin. Tässä juuri on tämän kysymyksen pulmallisuus.

Onko se mahdollista että Venäjällä vallitsevista, pientuotannollisista olosuhteista voidaan suoraapäätä siirtyä sosialismiin? On jossakin määrässä, mutta ainoastaan yhdellä ehdolla, jonka olemme tulleet tieteellisellä alalla suoritetun työn ansiosta tietämään. Tämä ehto on: Sähkötys! Mutta me tiedämme varsin hyvin, että tämän "ainoan" ehdon toteuttaminen tulee kestämään vähintäin kymmenen vuotta ja me voimme lyhentää tätä aikaa ainoastaan sillä ehdolla, että sellaisissa maissa kuin Englanti, Saksa ja Amerika on tapahtunut voittoisa proletariaatin vallankumous.

Lähinnä edessäolevien vuosien kuluessa täytyy meidän suunnitella tilapäisiä keinoja, joilla voimme jouduttaa kehitystä patriarkallisuudesta sosialismiin. "Me" olemme vielä liian herkkiä sanomaan "kapitalismi on pahe, sosialismi on siunaus", mutta sellainen lausunto on väärä, sillä näin tehden ei oteta ensinkään huomioon *kaikkia*, olemassaolevia yhteiskuntataloudellisia aineksia, vaan ainoastaan *kaksi*.

Kapitalismi on pahe verrattuna sosialismiin, mutta kapitalismi on siunaus verrattuna keskiaikalaisuuteen, pienine teollisuuksineen ja kahlehdittuine pienviljelijöineen, jotka ovat byrokratian armoilla. Samassa määrässä kun olemme kykenemättömiä menemään pientuotannosta suoraa sosialismiin, samassa määrässä on kapitalismi jossakin määrässä välttämätön, jonka alkuperäisenä aiheuttajana on pientuotanto ja -jako ja samassa määrässä täytyy meidän käyttää hyväksemme kapitalismia (erikoisesti siinä, että johdatamme sitä pitkin valtiokapitalismin latua), väliasteena

pientuotannon ja sosialismin välillä ja keinona, jolla voimme kohottaa maamme tuotantoa.

Kyetäksemme oikealla tavalla suhtautumaan paheeseen, täytyy meidän pelkäämättä tarkastaa sitä. Ollessamme pakoitettuja siirtämään suurtuotannon rakentamisen tuonnemmaksi ja tehdastuotteiden vaihtamisen "kieltäminen" maanviljelystuotteisiin ollessa mahdottomuus, täytyy meidän turvautua helpommin käytettävissämme oleviin toimenpiteisiin — pienteollisuuden ylösrakentamiseen. Meidän on alettava työskentelemään tältä pohjalta ja rakentaa ylös tämä puoli, jonka sota ja saarto ovat saattaneet melkein rappiotilaan. Meidän täytyy hyväksyä kaikki menettelytavat, kehittää vaihtoa, eikä peljätä kapitalismia, sillä maaparoonien ja porvariston omaisuuden takavarikoiminen ja työläisten ja talonpoikain valtion olemassaolo ovat tehneet kapitalismin "kohtuulliseksi" ja riittävässä määrässä rajoittaneet sen toimintamahdollisuuksia. Tämä on maanviljelysverotuksen perustarkoitus ja sen taloudellinen merkitys.